

Leeuwarder Klokkenluiders

Harlingerstraatweg 45
8913 AD Leeuwarden
Fax 084 720 45 58
info@leeuwarderklokkenluiders.nl
www.leeuwarderklokkenluiders.nl

PER TELEFAX EN EMAIL

Minister van BZK, J. Remkes
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG;
Provinciale Staten van Fryslân,
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN;
Gemeenteraad van Leeuwarden,
Postbus 21000
8900 JA LEEUWARDEN;

Onderwerp: Verzoek Subsiëring lokale politieke partij "Leeuwarder Klokkenluiders"
Ons kenmerk: vrzk-subsidie-L'derK
Uw kenmerk:

Leeuwarden, 11 november 2005

Geachte Minister, College van Provinciale Staten en Gemeenteraad

Hierbij zouden wij U alledrie gezamenlijk, alsmede afzonderlijk vriendelijk willen verzoeken om aan de plaatselijke politieke partij "Leeuwarder Klokkenluiders" per ommegaande een subsidie toe te kennen van € 10000,- met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen van 7 maart 2006 ter financiering van de onkosten welke hiermee verband houden.

Onderling zult U naar alle waarschijnlijkheid uit moeten maken wie er van U financieel eindverantwoordelijkheid draagt heeft voor de subsidiëring van plaatselijke politieke partijen, de rijksoverheid en/of de decentrale overheid. Indien nodig verzoeken wij U onderhavig geschrift ingevolge art. 2:3 Algemene wet bestuursrecht (Awb) door te zenden, voor zover U eruit zou zijn wie financieel eindverantwoordelijkheid draagt of dragen c.q. bevoegdheid heeft of hebben.

Indien het nodig is willen wij graag een en ander toelichten. Daartoe zijn wij uiteraard graag bereid, evenals tot het verstrekken van alle verdere gewenste inlichtingen.

In afwachting van Uw reactie.

Met vriendelijke groet en hoogachting,
LEEWARDER KLOKKENLUIDERS

J. Wiersma
(Voorzitter / Penningmeester)
Bijlage: onderbouwing

A. Polak
(Secretaris)

Wet subsidiëring politieke partijen 1999

In de Wet subsidiëring politieke partijen uit 1999 staat in artikel 2 de toekenningsgrondslag voor subsidie aan politieke partijen. Hieraan kunnen lokale partijen (zonder zetel in de Eerste of Tweede Kamer) niet voldoen. Dat in dit kader naar de andere overheden wordt gekeken, kan een van de mogelijke oplossingen voor de financiële problemen van onafhankelijke lokale en regionale partijen zijn. Met name verkiezingscampagnes kosten veel geld en zijn moeilijk financierbaar.

Notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen (TK 2002-2003, 27 422, nr.7)

De notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen van het ministerie van BZK uit 2002 stelt: "Overheidssubsidie is van wezenlijk belang om de positie van politieke partijen binnen ons staatsbestel te ondersteunen" (blz. 3), en "Een grote afhankelijkheid van giften uit het bedrijfsleven of van maatschappelijke organisaties brengt echter andere risico's met zich mee. Wanneer dergelijke giften immers gericht zijn op beïnvloeding van partijen, komt het vertrouwen van burgers in de politiek in het geding. Reeds de schijn dat politieke partijen niet meer in volstrekte onafhankelijkheid hun posities kunnen bepalen is schadelijk voor het democratisch bestel" (blz. 4)

De bovengenoemde argumenten gelden volgens **Leeuwarder Klokkenluiders** evenzeer voor de lokale als de landelijke partijen.

Hetzelfde geldt voor de functies die genoemd worden voor politieke partijen (blz. 14)

- Vertolking van meningen
- Aggregatie of integratie
- Rekrutering en selectie
- Mobilisatie
- Socialisatie.

Op blz. 19 wordt gesteld: "Voorkomen moet worden dat de overheidssubsidie de concurrentiepositie van gevestigde politieke partijen te zeer versterkt ten koste van nieuwe partijen" en op blz. 22 staat te lezen: "Zowel in ons land als in andere democratische staten is vanuit de zorg voor het democratisch bestel in de afgelopen decennia een zekere overheidsbemoeienis met het functioneren van politieke partijen gegroeid. Voor een groot deel bestaat deze uit het scheppen van randvoorwaarden met name in de vorm van eerder beschreven overheidssubsidie".

Met betrekking tot lokale en regionale partijen wordt in de notitie Herijking opgemerkt: "Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2002 verkregen de lokale partijen ongeveer 24% van de raadszetels" en "Het is van belang dat bestuurders van lokaal vertegenwoordigende politieke partijen aan verdieping en kwaliteitsverbetering van hun werk kunnen doen" (blz. 33).

De reactie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten over de huidige concurrentiepositie van de lokale partijen in Nederland ten opzichte van de landelijke partijen wordt in de notitie Herijking glashelder verwoord (notitie Herijking, blz. 34,35).

"Het feit dat de Wet subsidiëring politieke partijen niet in subsidieverlening aan lokale partijen voorziet creëert volgens de VNG een ongelijke verhouding tussen landelijke en lokaal georganiseerde politieke partijen. Deze situatie wordt in de toekomst nog versterkt als uitvoering wordt gegeven aan de motie die door de Tweede Kamer is aangenomen gericht op versterking van de financiële positie van landelijke partijen. Gezien de positie die lokale partijen thans innemen in de lokale democratie kunnen deze ongelijke, verhoudingen niet langer met

reden worden gehandhaafd. De VNG wijst erop dat een aantal gemeenten al uit eigen begroting ondersteuning aan politieke partijen verleent. De VNG steunt derhalve de gedachte, dat in algemene zin, politieke partijen die zetels hebben verworven in de gemeenteraad recht op ondersteuning zouden moeten krijgen”

Op blz. 44 van de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen onder het kopje ‘Subsidiëring van lokale en regionale partijen’ staat te lezen: “De nota doet verslag van de adviezen van VNG en IPO maar komt niet met concrete voorstellen” (Advies inzake de Nota Herijking Wet subsidiëring politieke partijen, prof dr. R.B. Andeweg, Universiteit Leiden en prof mr. H.R.B.M Kummeling, Universiteit Utrecht.

Naar mening van **Leeuwarder Klokkeluiders** kan dit worden gelezen als: In de notitie Herijking komt de minister **niet** met voorstellen tot wijziging van het beleid inzake (de subsidiëring van) lokale en regionale politieke partijen.

Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal inzake financiering politieke partijen van 1 oktober 2003
(TK, 2003-2004, 27 422, nr.7)

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer inzake het Kabinetsstandpunt van 1 oktober 2003 worden nadere standpunten inzake de notitie Herijking bepaald. Over de positie van de lokale partijen wordt het volgende vermeld:

“De gedachte om het democratische bestel op alle bestuurlijke niveaus als volwaardig aan te merken lijkt mij een juiste benadering. In dat opzicht dienen ook lokale politieke partijen als volwaardig te worden aangemerkt. **Daarmee is echter niet gegeven dat in financiële zin een rijksverantwoordelijkheid zou zijn voor het politieke bestel op lokaal niveau. Dit lijkt toch eerst en vooral een zaak die door lokale overheden moet worden opgepakt.** Het heeft mijn voorkeur te beproeven of de voornemens om de mogelijkheden van scholing en vorming voor raads- en statenleden te verbeteren gerealiseerd kunnen worden. Ook hier spelen lokale overheden de hoofd rol.”(blz. 8).

Leeuwarder Klokkeluiders is van mening dat het bevorderen van een goed niveau van openbaar bestuur in algemene zin, waarbij in toenemende mate lokale partijen zijn betrokken, wel degelijk ook een verantwoordelijkheid van het rijk is, als onderdeel van het goed reilen en zeilen van het openbaar bestuur in het algemeen, die het rijk zich ook tot zijn verantwoordelijkheid rekent. Vooralsnog is het rijk echter niet bereid hiertoe actie te ondernemen. De landelijke politieke partijen kunnen naar aanleiding van de huidige wetswijziging hun subsidie nu nog meer aanwenden voor het ondersteunen /versterken van het niveau van hun lokale functioneren. Nu ook de mogelijkheden voor besteding aan verkiezingscampagnes is verruimd, maken lokale partijen terecht een aanspraak op gelijke behandeling in dit opzicht. Door de nu door de Tweede Kamer vastgestelde wetswijziging neemt de rechtsongelijkheid tussen onafhankelijke lokale/regionale partijen en partijen met zetels in de Eerste of Tweede Kamer nog verder toe.

Subsidieverzoek Vereniging voor Plaatselijk Politieke Groeperingen (VPPG), 2004

In het kader van de professionalisering van lokale politieke partijen en het daardoor komen tot een verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur, heeft de Vereniging voor Plaatselijk Politieke Groeperingen (namens circa 200 aangesloten lokale politieke partijen, waaronder ook **Leeuwarder Klokkeluiders** op 21 oktober 2004 een verzoek tot subsidiëring gedaan voor een aantal kortlopende projecten van het wetenschappelijke bureau van de VPPG. De minister van BZK heeft dit subsidieverzoek op 8 december 2004 afgewezen.

In de brief van 8 december 2004 aan de VPPG schrijft de minister: "Omdat niet subsidie verleend kan worden op de Wet subsidiëring politieke partijen is het kabinetsstandpunt op de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen van toepassing. In deze notitie is het beleid opgenomen ten aanzien van de financiële positie van lokale partijen. Vooropgesteld wordt dat het democratisch bestel op alle bestuurlijke niveaus als volwaardig aangemerkt moet worden. In dat opzicht dienen lokale partijen ook als volwaardig te worden aangemerkt. **Deze constatering houdt echter niet in dat er in financiële zin een rijksverantwoordelijkheid voor het politieke bestel op lokaal niveau is. Dit lijkt eerst en vooral een zaak die door de lokale overheden moet worden opgepakt**".

en

"De voorgestelde projecten van de VPPG hebben betrekking op het verbeteren van de kwaliteit van de lokale partijen in het democratisch bestel. Het verbeteren van de kwaliteit van deze lokale politieke partijen acht ik op grond van de standpuntbepaling op de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen geen rijksverantwoordelijkheid. Uw subsidieverzoek is daarmee in strijd met de door mij gehanteerde beleidslijn. Ik moet uw subsidieverzoek derhalve afwijzen".

De tweede Kamer heeft op 22 maart 2005 de motie Dubbelboer aangenomen. Dit betekent dat er nu eindelijk een serieus onderzoek komt naar de financiering van overkoepelende organisaties van onafhankelijke politieke partijen.

Wijziging van de Wet subsidiëring politieke partijen uit 1999, houdende verhoging van de subsidiebedragen, verbreding van de subsidiabele doelen en aanpassing van de subsidiegrondslag (TK 2004-2005, 29 869, nr.1 tm 7)

De memorie van toelichting stelt onder aanleiding wetsvoorstel (TK 2004-2005, 29 869 nr.3): "Dit voorstel bevat een aantal wijzigingen met betrekking tot de subsidiëring van politieke partijen. Medio 2002 heeft mijn ambtsvoorganger de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen aan de Tweede Kamer gezonden. Over deze nota heeft het huidige kabinet 2003 een standpunt bepaald in de notitie Herijking Wet subsidiëring politieke partijen. Uit deze notitie vloeien verschillende wijzigingen voort. Het betreft onder meer de verhoging van het subsidiebudget, de wijziging van de verdeelsleutel, de verruiming van de subsidiabele doelen, de invoering van het baten lastenstelsel, het aanscherpen van de voorschriften voor giften en sponsoring, een subsidiemogelijkheid voor nieuw aan de verkiezingen deelnemende partijen, het invoeren van sancties en een onafhankelijk orgaan voor de uitvoering van de Wet subsidiëring politieke partijen"

Lokale partijen worden noch bij de voorgestelde wetswijziging, noch in de memorie van toelichting, noch in de andere dienaangaande stukken genoemd. Er wordt niets over de financiering van lokale partijen gezegd. De beleids- en wetswijzigingen hebben enkel betrekking op de landelijke politieke partijen met een zetel in de Eerste of Tweede Kamer der Staten Generaal. Er is bij de wetswijziging dan ook geen sprake van een andere koers of zienswijze inzake (de financiering van) lokale en regionale politieke partijen. Dat wil zeggen dat het rijk nog

steeds naar de gemeenten verwijst waarbij het gaat om financiële ondersteuning van lokale partijen.

Het is volgens **Leeuwarder Klokkenuiders** opmerkelijk, dat ondanks alle opmerkingen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en kanttekeningen die er door derden bij de voorgestelde wijzigingen van de Wet subsidiëring politieke partijen zijn geplaatst, er bij de wetwijziging geen enkele aandacht aan de lokale en regionale politieke partijen is besteed.

In een brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten van 2 december 2004 aan de vaste kamercommissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ten aanzien van de voorgestelde wetwijziging wordt terecht opmerkt: "dat de lokale niet landelijk georganiseerde partijen sinds 2002 over het grootste aantal raadsleden beschikken (ongeveer 24% van de raadszetels). Zij ontvangen echter geen subsidie van rijkswege. Landelijk georganiseerde en onafhankelijke lokale partijen zijn echter volkomen gelijk. Enkel de schaal is anders. Toch worden landelijke partijen op basis van overwegingen aangaande het versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur gesubsidieerd en lokale partijen niet".

Behandeling van de wetwijziging in de Tweede Kamer op 17 maart 2005, aangenomen op 22 maart 2005

Door de wetwijziging is de positie en zijn de mogelijkheden van de lokale partijen ten opzichte van de op lokaal niveau opererende afdelingen van landelijke partijen verder verslechterd. Partij X doelt hierbij op de voorgestelde wijziging met betrekking tot de verhoging van het subsidiebudget en de verbreding van de subsidiabele doelen, waaronder de mogelijkheden rijksgeld te besteden aan verkiezingscampagnes. Met andere woorden: de reeds bestaande rechtsongelijkheid tussen landelijke en lokale partijen, zoals deze reeds bestond conform de Wet subsidiëring politieke partijen uit 1999, is bij deze door de Tweede Kamer vastgestelde wetwijziging alleen maar groter geworden en doet geen enkel recht aan alle geplaatste opmerkingen inzake financiering van lokale en regionale politieke partijen.

Minister Remkes in het debat op 17 maart 2005: "Het zou mooi zijn als politieke partijen volledig zouden kunnen functioneren op basis van inkomsten van hun leden, of binnen bepaalde grenzen anderszins. Maar helaas is dat niet de werkelijkheid. Als er ten principale wordt gezegd dat de subsidie van de overheid wordt geschrapt, betekent dat het einde van vele politieke partijen, iets wat we niet met elkaar willen. Wat erger is: dat betekent het einde van de functies van politieke partijen. Ook deze subsidieverhoging strekt ertoe de functies van politieke partijen binnen het democratisch bestel op een fatsoenlijke manier te kunnen uitoefenen, omdat de activiteiten van politieke partijen van groot belang zijn voor de werking van ons democratisch bestel. Daarbij staat voorop dat politieke partijen hun politieke standpunten op een onafhankelijke manier kunnen vaststellen. Mede door de financiële ondersteuning worden goede voorwaarden voor het functioneren van de in de Staten Generaal vertegenwoordigde politieke partijen geschapen. Je zou dat kunnen duiden met de subsidietitel 'in het algemeen belang'".

Minister Remkes: "Het gaat primair om de vraag: waarvoor is het Rijk verantwoordelijk en op welk overheidsniveau kan dit (financiering onafhankelijke lokale partijen) het best worden aangepakt? Naar mijn overtuiging dient dit te lopen langs de weg van de lokale democratie".

Derhalve is **Leeuwarder Klokkenuiders** van oordeel, dat het subsidieverzoek is gestaafd op overwegingen, regels en gronden, die het voor de **rijksoverheid danwel de decentrale overheid** mogelijk maakt de gevraagde subsidie op de titel '**in het algemeen belang**' aan **Leeuwarder Klokkenuiders** uit te keren.